

Проф. др Никола Поплашен, редовни професор

Факултет политичких наука у Бањој Луци

Основни елементи програма рада кандидата за ректора Универзитета у Бањој Луци

у периоду 2016-2020. године

Вишедеценијским развојем Универзитет у Бањој Луци је израстао у крупну високошколску институцију са изузетним научно-наставним, просторним, а делом и материјално-истраживачким потенцијалом. Тада развој, као и друштво у целини, тражи низ противречности, недоречених трагања за добрим решењима као и напоре да се равноправно укључи у регионалне, европске па и светске научне токове.

Неки недостаци, извесно, се могу превазићи темељнијом критичком валоризацијом научних и образовних искустава који долазе из Европе и света. Нпр. под тзв. болоњском реформом Универзитета понекад се подразумева уситњавање наставних дисциплина, редукција и минимализација базичних наука, свођење наставе, а тиме и испитних обавеза, на механичку суму позитивних знања у одређеној области и слично.

Темељније промене у раду Универзитета производе дугорочне последице дубљег карактера. Зато у њиховом концепту морају суштински учествовати све организационе јединице Универзитета, радна тела чланица и Универзитета, надлежни органи Републике, али и стручна и научна јавност. Стога ови „основни елементи“ представљају само скицу која се мора без одлагања темељито и критички развити до нивоа остваривости и друштвене прихватљивости.

На Универзитету радим више од 30 година и биран сам у сва звања од асистента до редовног професора, прво на Факултету политичких наука у Сарајеву, а потом од 1993. године на Правном факултету у Бањој Луци те од 2009. године на Факултету политичких наука у чијем формирању и развоју сам активно учествовао.

Универзитет у Бањој Луци је неопходно учинити ефикаснијим уопште, а посебно економски стабилијим. Та стабилност не треба да иде на штету студената нити да се реализује кроз повећање давања у процесу студирања. Промоција и афирмација ванредног студија по низим ценама од приватних високошколских установа, где природа студија то омогућава, може бити један од значајних извора прихода као и научно-истраживачки рад кроз инстититуте и центре који би се формирали на свим организационим јединицама.

Број студијских програма свакако је потребно смањити, али их не укидати већ интегрисати где год је то могуће јер студији на којима нема интересовања морају да се

транформишу и да у сарадњи са сличним студијским групама понуде друштву адекватан кадар. То се посебно односи на наставничке групе на којима је образовање по типу једнопредметне наставе скупо и неефикасно, а са становишта проналажења посла неизвесно јер су норме велике, а области сужене.

С тим у вези потребно је ојачати сарадњу са привредним и ванпривредним субјектима и јавним институцијама које би обезбедиле практичан рад студената. Све студијске програме потребно је реформисати тако да број предмета не прелази 10 по години са јасно прецизираним компетенцијама по њиховом завршетку. Постоји оправдан захтев да се у процесу измена студијских програма на свакој години студија реформишу 1-2 наставна предмета као кључна, који би се слушали двосеместрално и на одговарајући начин валоризовали. Практична настава треба да буде обавезан предмет који би се полагао на самом kraју школовања уместо садашњег Завршног рада.

Однос према приватним образовним институцијама може да се прецизно дефинише и да се у јавности не ствара лоша клима о сукобу јавно-приватно већ да се пронађу облици сарадње на тој релацији од које би, прије свега, друштвена заједница имала највеће користи.

Могуће је размислјати о заснивању радног односа са 50% радног времена без обзира на облик власништва јер би се тиме зауставила продукција нестручног кадра само за формално испуњавање услова прописаних за отварање високошколских установа с једне стране, а престала би потреба за заснивање двоструког радног односа у више земаља, с друге стране.

Такође је потребно осмислiti програме стручног усавршавања наставног особља у сарадњи са универзитетима у региону где би, најмање један семестар током изборног периода, био предвиђен за боравак на некој другој институцији у региону или ЕУ што би се верификовало у процесу избора у виша звања.

Без обзира на то што је Универзитет интегрисан, организационим јединицама је потребно дати већу аутономију која би подразумевала и већу одговорност да би Универзитет, као „целина више делова“, снажније утицао на промоцију науке и Републике Српске у целини. Такође, већа аутономија је потребна и код избора декана и продекана, односно ректора и проректора где би академска заједница у целини чинила бирачко тело за све нивое, посебно када је реч о избору ректора којег треба да бирају сви наставници и сарадници запослени на Универзитету на основу одговарајућег изборног модела. Овај сегмент као и многи други треба да се уграде у законске и подзаконске акте који су постали неефикасни у пракси, не само у погледу њиховог броја, већ и самих решења која остављају порстор за различита тумачења која не доприносе ефикасном раду Универзитета.

Приоритет треба да буде и подстицање слободе говора и аналитичких јавних наступа о бројним питањима која се директно односе на очување и развој Републике Српске, а где

би глас академске јавности морао да се више чује, како у медијима тако и на свим другим местима, конференцијама, саветовањима, свакодневним контактима са студентима и колегама. Потребно је пронаци механизме за реализацију наставе на страном језику за најбоље студенте где би се, кроз међународну размену, обезбедило гостовање светских ауторитета из поједињих области.

Мастер студије би требало да буду логичан наставак студија првог циклуса и на њих је потребно уписивати исто онолики број студената који се планира на основним студијама како би се формално задржао систем 4+1, а суштински би то било петогодишње школовање које би представљало целину.

Докторске студије би требало да се раде интегрисано према групацијама наука. Нереално је да се свака организациона јединица изводи засебне студије у трајању од три године и да не постоји сарадња унутар Универзитета која се правда „специфичностима студија“. Мобилност и регионална сарадња морале би да буду императив у организовању ових студија.

Наставни процес се мора отворити према студентима и подтицати их на размишљање тако да они од пасивних учесника у образовном процесу постану његов активан партнер који ће бити у стању да критички валоризују стечена знања, а не само да их пасивно примењују. С тим у вези, уметност и спорт су области у којима се, у Републици Српској, мора осетити значајније присуство и утицај Универзитета у Бањој Луци и Источном Сарајеву који треба да, у сваком сегменту, један другом буду подршка.

Промоција Универзитета треба да се одвија у свим његовим сегментима и да у њој активну улогу имају сви запослени на Универзитету као и студенти. Истовремено је потребно повећати контролу и учинити ефикаснијим рад Етичког комитета који би се бавио конкретним проблемима и који би имао снажније механизме санкција када је реч о повреди радних обавеза од оних најмањих у наставном процесу па до оптужби за корпуцију и друге криминалне радње на Универзитету јер Универзитет у Бањој Луци мора да буде институција у коју ће сваки грађанин РС имати поверење као водећи научно-наставни ослонац и носилац друштвеног развоја.

С поштовањем,

Проф. др Никола Поплашен

